

Motion till riksdagen 2020/21:731

av **Runar Filper m.fl. (SD)**

Svenskt fiske och vattenbruk

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta offentliga institutioner prioritera svenskfångad fisk och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre grad utnyttja tilldelade fiskekvoter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för marknadsekonomiska principer och långsiktigt hållbart nyttjande av fiskevatten verka för en livskraftig svensk fiskerinäring och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvoterna i Östersjön och andra vatten ska anpassas till vad vetenskapen anser vara försvarbart och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast vidta åtgärder för att begränsa spridningen av sälmask i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda behovet av mer forskning kring överförandet av parasiten mellan säl och fisk och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer forskning om tiaminbrist och andra möjliga näringsbrister hos torsken och andra arter i Östersjön och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte missgynna svenska fiskare inom EU och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur bottentråkning i kustnära områden kan minska utan att branschen drabbas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utflyttning av trålgränsen genom att verka för att skapa överenskommelser med berörda medlemsstater och EU-kommissionen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla regelverket för fiskelicenser och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utveckling av passiva redskap och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa och öka självförsörjningsgraden samt öka sysselsättningen inom svenskt vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre samordning mellan olika politikområden och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda omklassning av vattenbruk till areell näring och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillståndsprocessen så att den går betydligt enklare och fortare samt om att giltighetstiden för tillstånd bör förlängas och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reducera den administrativa bördan för vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmuntra fiskutsättning och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra miljöförbättrande åtgärder för sportfisket och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensivifiera arbetet med förbättrade vandringsleder och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ålfisket och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra överlåtelser av ålfisketillstånd och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för legalt fiske och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla fler uppströms och nedströms passager och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man kan förstärka Ålfondens finansiering och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minimimåttet för fångade flodkräftor och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över i vilken omfattning det är möjligt att förhindra import av produkter från haj, och då i synnerhet vad avser hotade hajararter, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Havet är en betydelsefull resurs och fisket är en betydelsefull svensk näring med gamla anor. Sverigedemokraterna framhåller fiskets kulturella aspekt liksom dess ekonomiska betydelse. Antalet yrkesfiskarlicenser är i dag omkring 1 000, men fisket genererar flera gånger så många arbetstillfällen i livsmedelsindustrin. Förutom att fisk är ett bra livsmedel utgör fisket en viktig komponent i den svenska livsmedelsproduktionen.

Prioritera svenskfångad fisk

Det är viktigt att framhålla att allt svenskt fiske är och ska förbli hållbart och noga reglerat, vilket innebär en trygghet för konsumenten. Fiskens ”svenska” ursprung är alltså en sorts certifiering i sig och därmed bör offentliga institutioner prioritera fisk som fångats i svenska fiskeföretag vid inköp.

Utnyttja tilldelade kvoter

Fisket regleras av EU-kommissionen, vilket är ett försvarbart system, givet fiskets regionala natur. Kvoter tilldelas utifrån vetenskapliga underlag, vilket också är en helt rimlig ordning. Enligt riksdagens utredningstjänst finns för Sveriges del betydande utrymme för ökade fångster utifrån tilldelade men outnyttjade kvoter. Svenskt fiske bör öka inom tilldelade kvoter och berörda myndigheter bör sålunda ges i uppdrag att underlätta för branschens aktörer.

Underlätta för svenska fiskare

Det är alltså Sverigedemokraternas målsättning att inom ramen för marknadsekonomiska principer och långsiktigt hållbart nyttjande av fiskevatten verka för en livskraftig svensk fiskerinäring. Exempelvis bör byråkratin ses över i syfte att minska fiskeribranschens administrativa bördor.

Vetenskapens och forskningens rekommendationer

Torskbeståndet i Östersjön är i mycket dåligt skick, det gäller i synnerhet det så kallade ”östra beståndet” öster om Bornholm. Detta innebär att fisket behöver regleras mycket kraftigt, vilket också sker. Det kan dock tilläggas att inte ens de begränsade kvoterna tas upp, eftersom de kvarvarande torskarna har så liten storlek.

Åtgärder bör vara stark reglering och, om så krävs, ett totalt stopp i vissa bestånd. Detta ska man dock inte hantera genom att rösta om ett totalt stopp i riksdagen. Frågan uppstår när ett sådant stopp kan hävas. Situationen kan variera mellan olika bestånd. Kvoterna bör anpassas till vad vetenskapen anser vara försvarbart, vilket i praktiken kan innebära just ett temporärt stopp för torskfisket i vissa bestånd. Det är av största vikt att rätt kompetens kan reglera exakt hur långt restriktionerna behöver gå och hur länge de behöver vara i kraft. Svensk fiskepolitik ska utgå från forskningens rekommendationer.

Sälmask och näringsbrist

Orsaken till ökningen av sälmask är inte klarlagd och få studier är gjorda i ämnet. Klart är att parasiterna, tillsammans med andra miljöfaktorer, kan påverka fiskens överlevnads- och fortplantningsförmåga samt dess kvalitet och pris.

Sälen är huvudvärd för parasiten torskmask, den kan även kallas sälmask, vilket innebär att masken lever och fortplantar sig där i vuxet stadie. Parasiter påverkar sälarnas hälsotillstånd negativt. Parasiternas ägg sprids från sälens avföring ut i havet och blir till larver. Fisken får i sig parasiten via mindre djur och blir därmed mellanvärd. Vid kraftig infektion av parasiten kan fisken drabbas av försämrad simförmåga, motståndskraft och hälsostatus. Regeringen bör snarast vidta åtgärder för att begränsa spridningen av sälmask i Östersjön samt utreda behovet av mer forskning kring överförandet av parasiten mellan säl och fisk.

Forskare har konstaterat att det finns tiaminbrist i torskens vitala organ såsom lever och hjärna. Detta skulle enligt dem förklara torskens oförmåga att växa till sig naturligt, liksom andra problem som överdödlighet och angrepp av parasiter. Genom ökat antal sälar så sprids sälmask och levermask allt mer. Torsken angrips av dessa och hälsan försämras ytterligare. Enligt dessa forskare visar nya analyser att Östersjötorsken troligen varit drabbad av tiaminbrist under lång tid. Dessa resultat belyser behovet av fler studier och undersökningar för att få svar på om och varför tiaminbrist uppstår och de bakomliggande orsakerna, samt mer forskning för att utröna om det föreligger andra möjliga näringsbrister hos torsken och andra arter i Östersjön.

Missgynna inte svenska fiskare

Dagens fiskeripolitik inom EU gör att svenska fiskare blir särbehandlade och att fisket inte bedrivs på lika villkor inom de olika länderna. Implementering av EU-lagstiftning måste alltså utformas på ett sådant sätt att svenska fiskare inte drabbas av konkurrensnackdelar gentemot konkurrenter i andra EU-länder runt Östersjön. Det är inte ovanligt att regelverket i de olika Östersjöländerna slår olika hårt mot de olika ländernas fiskare.

Vidare måste regelverket för det så kallade pricksystemet som finns i Sverige, där prickarna dessutom stannar kvar på båten även om den säljs, vara likvärdigt. Vidare bör regelverken för överlåtelser av fiskerätter förenklas och dessutom bör en större flexibilitet tillåtas avseende tidsgränserna för fiskekvoter.

Förvalta bestånden av skarv och säl

Skarv- och sälbestånden behöver minska kraftigt. Skarven, som i Sverige utgör en ansevärd stor population med många häckande par, påverkar fiskbestånden negativt, skapar sanitär olägenhet för friluftslivet och reducerar skog och natur där fåglarna häckar. Därför vore en allmän jakttid på skarv bra från såväl förvaltningssynpunkt som naturvårdande perspektiv.

De senaste åren har även antalet sälar utmed Sveriges kustlinje ökat, vilket innebär allvarliga problem för kustfisket. Regeringen har beslutat om att licensjakt på gråsäl möjliggörs, men en sådan jakt också bör omfatta knobbsäl och vikare som åsamkar liknande skador på fångster och fångstredskap. Licensjakt som utformas på liknande sätt som dagens regionala skyddsjakt, skulle inte hota sälbestånden. Däremot skulle licensjakt på säl kunna vara ett sätt att minska konflikterna mellan sälar och fiskerinäringen, som känner av ökade skador på fiskeredskap och fångster. Reglerna för jakt på säl bör ses över, vilket inkluderar reglerna för att sälja sälprodukter som idag

försvårar handel med skinn, kött eller olja från säl. Yrkanden om säl och skarv finns i Sverigedemokraternas motion om svensk jakt- och viltvård.

Gynna kustnära fiske, verka för mindre bottentrålning i kustområden

Det ska vara möjligt att bedriva såväl storskaligt som småskaligt yrkesfiske i Sverige, även om det slutligen är den enskilda entreprenören som väljer typ av båt, redskap och hamn att landa sin fångst i. Det är Sverigedemokraternas målsättning att bevara och utveckla ett flertal hamnar utmed hela Sveriges kust, där fisk kan landas och tas om hand av lokal livsmedelsindustri. Ett aktivt fiske med livskraftiga fiskeentreprenörer skapar levande kustsamhällen längs våra svenska kuster vilket skapar jobb och därmed liv i skärgården.

Det finns skilda uppfattningar om bottentrålning, men många aktörer hävdar att bottentrålning skadar de marina ekosystemen. Det bör därför utredas hur bottentrålning i kustnära områden kan minska till förmån för mer selektivt fiske utan att branschen drabbas. Det är dock inte sverigedemokratisk politik att radera ut en hel bransch genom förbud eller alltför långtgående regleringar.

Utflyttning av trålgränsen

Det finns möjlighet att flytta ut trålgränsen till tolv sjömil för våra egna svenska fiskare, men andra nationers fiskare kommer ändå att kunna fortsätta fiska in till fyra sjömil. Det skulle missgynna och ge svenska fiskare konkurrensnackdelar.

Utanför den gällande trålgränsen måste bottentrålningen regleras inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik och därmed kommer det att krävas samråd med Sveriges grannländer och EU-kommissionen vid utflyttning av trålgränsen. En nationell utflyttning av trålgränsen skulle endast kunna omfatta svenskt fiske. Andra länder skulle fortfarande kunna trålfiska innanför denna gräns. För att bestämma andra nationers fiske krävs överenskommelser med berörda medlemsstater inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken inom EU. En utflyttning av trålgränsen kan göras ända ut till territorialgränsen vid 12 nautiska mil, men då måste förhandlingar till med andra nationer, för att fisket regleras genom EU:s gemensamma fiskeripolitik.

Här vill vi se en förändring och utflyttning av trålgränsen, genom att regeringen verkar för att skapa överenskommelser med berörda medlemsstater och EU-kommissionen.

Förenkla regelverket för fiskelicenser

Det småskaliga kustnära fisket ökar antalet arbetstillfällen i fiskerinäringen, kultur bevaras och den unika skärgårdsmiljön utvecklas. Tyvärr försvåras detta av ett stelbent regelverk för fiskelicenser. Generationsskiften måste underlättas och möjliggöras genom överlåtande av fiskelicens, för att ge näringen tillförsikt inför framtiden.

Passiva redskap och utnyttjandet av kustkvoterna

Forskning kring vilka fiskeredskap som tillfredsställer entreprenörens behov av effektivitet och samtidigt tar marinekologisk hänsyn pågår och bör även fortsättningsvis bedrivas. Dialogen mellan yrkesfiskare och forskare inom detta område är oerhört viktig. Möjligheterna att öka utnyttjandet av kustkvoterna bör utredas, som i många fall är iögonenfallande låga.

Fiskodling

Sverige har mycket goda förutsättningar för matfiskproduktion och då särskilt i de norra delarna av landet där de näringsfattiga regleringsmagasinen finns. Odlad fisk utgör en resurseffektiv proteinkälla och hälsosam mat. Matfiskproduktion kan ge positiva regionalpolitiska effekter, stärka Sveriges självförsörjningsgrad av livsmedel samt skapa varaktiga arbetstillfällen på landsbygden. Vidareförädling ger dessutom upphov till ytterligare arbetstillfällen, direkt och indirekt. Regeringens utredning SOU 2009:26 "Det växande vattenbrukslandet" har tydligt belyst potentialen med ett växande vattenbruk. Målet måste vara att öka produktionen av svenskodlad fisk i sjö och hav så att självförsörjningsgraden av inhemsk odlad fisk ökas från dagens knappa 20 procent till 50 procent samt att öka sysselsättningen inom vattenbruket. För att uppnå målsättningen krävs bättre samordning mellan livsmedelspolitik, jordbrukspolitik, näringspolitik, arbetsmarknadspolitik och miljöpolitik avseende svenskt vattenbruk. Hur samordningen ska kunna förbättras bör utredas av regeringen.

I Norge är vattenbruksproduktionen i runda tal 100 gånger den svenska produktionen. Vi importerar mer fisk och skaldjur än vi skulle behöva om vi bättre utnyttjade de möjligheter som står bakom hörnet.

En utredning behövs om hur kostnaderna för näringsidkare i branschen kan sänkas. Lägre kostnader för näringsidkare skulle öka lönsamheten och bidra till förutsättningar för en varaktig och ekonomiskt bärkraftig industri. Tillsynsavgifterna är exempelvis väsentligt högre än för annan verksamhet som kräver miljötillstånd.

En klassificering av vattenbruket som areell näring skulle kunna medföra att olika stödformer blir tillgängliga även för vattenbruk. Om vattenbruket skulle klassas som areell näring kunde andra stödformer bli verklighet. Regeringen bör ge Jordbruksverket i uppdrag att utreda frågan om klassificering.

Tillståndsprocessen för fiskodling varierar också stort mellan olika länsstyrelser, en process som kan ta många år. Tillstånden är inte bara tidskrävande och kostsamma, utan är dessutom tidsbegränsade till tio år. Därför bör tillståndsprocessen ses över så att processen går betydligt enklare och snabbare samt att giltighetstiden för tillstånd bör förlängas.

Etablering av nya fiskodlingar behöver underlättas samt förutsättningarna för befintliga odlingar att expandera behöver förbättras. Men det finns en lagstiftning och reglering som hindrar utveckling och förnyelse, som bromsar initiativ om att framföra nya mindre miljöpåverkande odlingstekniker och odling av nya arter.

Den administrativa bördan behöver också reduceras. I nuläget har flera olika myndigheter ansvar för prövning och tillsyn av vattenbruk. En bättre samordning krävs mellan de myndigheter som ansvarar för prövning och tillsyn av vattenbruk.

Fiskutsättning

Hav, sjöar och vattendrag med tillhörande flora och fauna är viktiga att bevara och skydda och vi måste även stimulera utkomstmöjligheter för människor som bor nära dessa områden. Som ett led i detta arbete ska den fiskutsättning som sker uppmuntras. De arter som främst sätts ut i dag för bevarande av naturliga arter är lax och öring. Den för sportfisket vanligaste utplanterade arten är regnbåge.

Sportfisket

Sportfisket av lax, öring, och regnbåge samt andra arter ger, förutom nöjet, tillfällen till motion, naturupplevelser och avkoppling. Fisketurismen har under senare tid växt och omfattar besök vid sjöar och älvar, stugbyar, båtuthyrningsfirmor, fiskekurser och mycket annat, vilket i sin tur bidrar till regional tillväxt.

Sportfisket innebär en stor potential för turism och landsbygdsutveckling och bidrar till sysselsättning och en levande landsbygd. Samtidigt bör man inte blunda för intressekonflikten mellan sportfisket och andra aktörer som nyttjar vattnet som resurs. Mycket av den flora och fauna som etablerats under århundraden av mänsklig verksamhet lever i och gynnas av de förhållanden som råder i vattenkraftsdammarna. Dammarna utgör viktiga flödesbegränsningar och slamfällor i vattendragen vilket jordbruket annars uppmuntras att anlägga. Dessutom bidrar dammarna till viktiga miljöer för rekreation och ett rikt friluftsliv.

Det är positivt med frivilliga initiativ hos olika intressegrupper och vattenkraftsägare runt vattendrag gällande fiske- och miljöförbättrande åtgärder. En utredning föreslår kring hur ett samordnat investeringsstöd för att underlätta fiskens vandringar kan utformas och att arbetet för att få till förbättrade vandringsleder intensifieras.

Ålfiske

Bestånden av ål har i ett längre perspektiv försvagats betydligt, vilket även har uppmärksamrats på EU-nivå. Alla bör vara överens om att ålfisket måste vara reglerat i de vatten som berörs. Ett ensidigt stopp för ålfiske från svensk sida kan dock inte vara aktuellt, eftersom det skulle radera ut den unika ålkulturen i södra Sverige.

För övrigt föreligger även ett annat hot mot svenskt ålfiske. Innehavare av ålfiske-tillstånd kan inte överlåta sina företag och därtill nödvändiga licenser för att bedriva ålfiske till annan person eller annat företag. Detta innebär att dagens ålfiskeföretag inte kan fortsätta sin verksamhet när innevarande tillståndshavare upphör med sin verksamhet. Överlåtelser av ålfisketillstånd bör möjliggöras.

De hårda regleringarna medför av allt att döma ett ökat illegalt ålfiske. Målsättningen bör vara att minska denna drivkraft genom att, i den mån det är möjligt, underlätta för legalt fiske. Problemet med ål som inte kan passera vattenkraftverk bör avhjälpas genom fler uppströms och nedströms passager, vilket är under utveckling.

Ålfonden kom till för att främja ålens fortlevnad i Östersjön. Man avsätter pengar för att sätta ut ål i de svenska vattendragen och arbetar långsiktigt med att bevara småskaligt ålfiske och för bevarandet av traditionen kring detta fiske. Det måste ligga i en svensk regerings intresse att värna om denna anrika fiskegren och sedvänjan som

ålagille med mera utgör. Regeringen bör därför se över hur Ålfondens finansiering kan förstärkas.

Flodkräftan

Den svenska flodkräftans bestånd har minskat med omkring 97 procent och arten är i dag rödlistad som akut hotad. Det värsta slaget mot flodkräftans livsmiljö var när nordamerikanska signalkräftor planterades in i svenska vatten på 1960-talet, vilka senare visade sig bära på kräftpest men också var motståndskraftiga mot sjukdomen.

Flodkräftan däremot dör av pesten. I dag finns färre än 1 000 kända svenska vatten med flodkräfta. Det krävs många och omfattande åtgärder på olika plan för att rädda artens överlevnad. En av dem kan vara att säkerställa flodkräftans reproduktion. Visst skydd för flodkräftan finns i förordningen om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen och i Fiskeriverkets föreskrift (2011:13) om utsättning samt flyttning av fisk i andra fall än mellan fiskodlingar, men fler åtgärder måste till för att säkerställa artens överlevnad.

Den tidigare fiskeriförordningen (1982:126) reglerade i 17 § minimimåttet för en kräfta som får fiskas. Endast kräftor med minst måttet nio cm från spetsen av pannhornet till den fasta kanten av den mellersta stjärten fick fiskas. Denna ordning gällde fram till den första januari år 1994, då det i stället infördes regler om privat förvaltning. Detta betyder i klartext att fiskerättsinnehavaren bestämmer över kräftfisket i enskilt vatten.

För att skydda den akut hotade flodkräftan har nya regler kring fisket tillkommit från årsskiftet. Men reglerna gäller framför allt fiskeområden och hanteringen av den invasiva arten signalkräfta, som är bärare och smittspridare av kräftpest. Allmänhetens rätt att fiska signalkräftor i Vättern är nu begränsad till tre på varandra följande helger med start den fjärde fredagen i augusti.

En återgång till den gamla skrivningen i förordningen gällande minimimått, fast med inriktning på flodkräfta, skulle möjliggöra för kräftan att hinna reproducera sig minst en gång innan hon fångas. Ett minimimått på nio cm skulle säkra reproduktionen och ge bättre förutsättningar för beståndsåterväxten, vilket borde vara helt i linje med arbetet för att bevara flodkräftan.

Produkter från haj

Idag är knappt tjugo hajarter utrotningshotade. Det är hajarnas fenor, kött och leverolja som är åtråvärda. Exempelvis ses makohajens kött och fenor som delikatesser i kinesisk och asiatisk matlagning. Den vanligaste hajen i svenska vatten torde vara pigghajen, även den hotad på grund av hårt fisketryck då den i andra världsdelar fiskas som matfisk. Arten är fredad i svenska vatten både vad gäller kommersiellt fiske och fritidsfiske. Hajar har plats högt upp i näringskedjan och spelar därför en viktig roll i havens ekosystem. En minskning av haj påverkar alla övriga arter i haven. På grund av ett överfiske i kombination med att hajar förökar sig långsamt hotas många hajarters överlevnad idag. Hajar blir också könsmogna relativt sent och får få avkommor.

Politikens uppgift ska inte vara att reglera handeln mer än vad som är behövligt för att uppnå ett visst mål. Målet måste vara att minska rovfisket av haj. De i Sverige fåtaligt förekommande hajarerna är enligt Havs- och vattenmyndigheten (HaV) fredade. Inom EU driver Sverigedemokraterna sedan länge linjen att allt fiske ska vara hållbart och det finns skäl för regeringen att se över i vilken omfattning det är möjligt att förhindra import av produkter från haj och då i synnerhet vad avser hotade hajar.

Runar Filper (SD)

Martin Kinnunen (SD)

Yasmine Eriksson (SD)

Staffan Eklöf (SD)

Mats Nordberg (SD)